

BLOGREEKS
LEVEN LANG ONTWIKKELEN IN DE ZORG

Blog 2: diplomagerichte- en certificaatgerichte leerroutes

Annette de Groot en Esther Marskamp
ROC Midden Nederland

Welkom bij onze blogreeks over het thema Leven Lang Ontwikkelen. In deze reeks delen wij kennis, ervaringen, praktijkdilemma's en tips. Om goed inzetbaar te zijn op de arbeidsmarkt, is het belangrijk dat mensen zich blijven ontwikkelen. Het MBO-landschap is sterk aan verandering onderhevig. Wij begeleiden jou als bestuurder, manager of (opleidings)adviseur van een zorgorganisatie door de wereld van het MBO met als doel om kansen en mogelijkheden voor (toekomstige) zorgprofessionals te zien en te benutten.

Blog 2: diplomagerichte en certificaatgerichte leerroutes

Annette: “toen ik werkte als manager in het mbo vond ik het erg belangrijk dat studenten een diploma behaalden. Niet alleen omdat studenten daarmee hun waarde aan kunnen tonen op hun cv richting de arbeidsmarkt, maar ook omdat een volledig diploma meer is dan een verzameling van beroepsgerichte kennis en vaardigheden. Een volledig mbo-diploma toont ook aan dat je je gekwalificeerd hebt als startend beroepsbeoefenaar. Dat je resultaten behaald hebt op het gebied van Nederlands, Engels, rekenen en burgerschap. En dat je loopbaanvaardigheden hebt ontwikkeld. En voor jongeren denk ik nog steeds dat het behalen van een diploma vaak het doel moet zijn”.

Hoe zit dat bij volwassenen? Ook daar is een brede professionele ontwikkeling belangrijk. Maar vaak heeft een volwassene al eerder een diploma behaald. Dan gaat het vooral om het leren van bepaalde vaardigheden die hij of zij nodig heeft in de praktijk bij het uitoefenen van een vak. Bijvoorbeeld bij het verlenen van individuele zorg, de toepassing van technologie of het ondersteunen van ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking. Dan kan een certificaatgerichte route een goede optie zijn.

Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de routes?

Verschil diploma en mbo-certificaat. In ons vorige blog schreven we over het verschil tussen bekostigd onderwijs en de derde leerweg. Bekostigd onderwijs (de reguliere BOL- en BBL- opleidingen) is altijd diplomagericht. In de derde leerweg is het onderwijs niet bekostigd door OCW. Dan is het onderwijs vaak certificaatgericht. De student volgt dan beroepsgerichte onderdelen van een mbo-opleiding of een keuzedeel. Het mbo-certificaat is het bewijs dat een student een door OCW vastgesteld onderdeel van een mbo-opleiding heeft behaald. De mbo-certificaten zijn vooral bedoeld voor bij-, op- en omscholing van werkenden en werkzoekenden en hebben een zelfstandige betekenis op de arbeidsmarkt.

Verskil mbo-certificaat en cursus. Opleidingsinstituten presenteren hun aanbod soms als ‘opleiding op mbo-niveau’ of ‘mbo-programma’. Het is goed om vooraf helder te hebben of het om een landelijk erkend traject gaat of om een cursus of training zonder erkenning, zodat er geen verkeerde verwachtingen ontstaan. Door het ministerie van OCW erkende opleidingen en certificaatrajecten zijn geregistreerd in het creboregister (zie ook https://duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/mbo/crebo/). Een erkende opleiding of een erkend certificaatraject heeft dus altijd een crebonummer.

Kunnen mbo-certificaten leiden tot een diploma? Als een student beroepsgerichte onderdelen van een kwalificatie heeft behaald waarvoor een mbo-certificaat is vastgesteld, zal hij daarna ook nog de ontbrekende onderdelen van een opleiding moeten behalen om in aanmerking te komen voor een diploma. Dat zijn bijvoorbeeld de nog resterende beroepsgerichte onderdelen, keuzedelen, taal, rekenen, loopbaan en burgerschap.

Drie kansen en tips voor jouw zorgorganisatie!

Kans 1: Focus niet per definitie op een diploma. Soms volstaat een cursus of mbo-certificaat om te leren wat nodig is voor de uitoefening van de functie. Vaak kan dan korter en gerichter opgeleid worden dan in een diplomaroute. Dit bespaart niet alleen energie van de medewerker, maar ook tijd en verletkosten.

Tip 1: Onderzoek goed waarom iemand een opleiding wil doen. Voor het uitoefenen van sommige beroepen is een diploma noodzakelijk. Ook is het vaak een voorwaarde om aan een vervolgopleiding te beginnen. In de zorg wordt erg gehecht aan diploma's, omdat hiermee de kwaliteit van de medewerker geborgd en aangetoond kan worden. Dit biedt veiligheid en houvast. Maar het is niet altijd noodzakelijk. Actiz publiceerde in 2020 het document [Feiten en fabels over 'bekwaam is bevoegd'](#). Hierin wordt mooi weergegeven dat een diploma geen garantie geeft voor een bekwaame zorgverlener en dat de werkgever wettelijke ruimte heeft voor scholing die leidt tot bekwaamheid en bevoegdheid.

Kans 2: Er zijn onvoldoende gekwalificeerde medewerkers beschikbaar voor de stijgende vraag naar zorg. Door anders te kijken naar functies, kwalificatieniveaus en diploma's ontstaan nieuwe kansen. Bijvoorbeeld het investeren in nieuw potentieel uit andere sectoren. De commissie Werken in de Zorg schreef een advies ['Onderwijsvernieuwing en leven lang ontwikkelen'](#), waar ook maatwerk voor zij-instromers wordt benoemd.

Tip 2: Benut de mogelijkheden die zij-instromers bieden. Vaak zijn zij met een korter opleidingstraject goed en sneller in te zetten. Ook vragen ze minder ruimte van de vaak beperkt beschikbare opleidingscapaciteit.

Kans 3: Volwassenen hebben een sterke motivatie om te leren wat relevant en direct toepasbaar voor hen is. In de onderwijsvisie van ROC Midden Nederland worden de bouwstenen gebruikt van High impact Learning that lasts (Dochy, Berghmans, Koenen & Segers, 2015). Op basis van 25 jaar onderzoek naar leren zijn 7 factoren benoemd die de impact van leeractiviteiten op het leren vergroten. De bouwsteen 'urgency' houdt in dat studenten ervaren dat ze de kennis écht nodig hebben.

Tip 3: Medewerkers die niet vanzelfsprekend gemotiveerd zijn om een lange opleiding te volgen, zijn mogelijk wel te verleiden tot het leren van iets waarbij ze 'urgency' voelen en wat direct toepasbaar is in de praktijk. En wanneer ze eenmaal aan het leren zijn, zou het zomaar kunnen dat dat heel leuk blijkt te zijn en ze alsnog doorstromen naar een diplomagericht traject.

Wij zijn benieuwd hoe jij aankijkt tegen diplomagerichte en certificaatgerichte leerroutes. Reageren kan natuurlijk altijd via social media, maar schroom ook niet om ons een persoonlijk bericht te sturen. Je kan ons bereiken via annette.degroot@rocmn.nl en e.marskamp-vantwillert@rocmn.nl.